

Titulació	Tipus	Curs
Estudis Avançats de Llengua i Literatura Catalanes	OP	1

Professor/a de contacte

Nom: Francesc Xavier Villalba Nicolas

Correu electrònic: xavier.villalba@uab.cat

Equip docent

Teresa Cabre Monne

(Extern) Francesc Bernat Baltrons

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Cap.

Objectius

Aquesta assignatura té dos objectius. D'una banda, s'hi descriuen i s'hi interpreten fenòmens que afecten els plans fonològic, morfològic, sintàctic i lèxic de llengua catalana des del punt de vista diacrònic, a partir de l'anàlisi de textos i de casos concrets, i s'hi mostra que les tendències que s'imposen en el pla sincrònic són aplicables sovint al diacrònic. D'altra banda, s'hi descriuen trets dialectals interessants, peculiars o controvertits que poden il·luminar aspectes de la codificació de la llengua catalana, i s'hi il·lustra la incidència que tenen en el caràcter de les variants geogràfiques factors com ara la influència del model de llengua estàndard o les situacions de frontera lingüística.

Resultats d'aprenentatge

1. CA16 (Competència) Produir treballs acadèmics, informes i projectes innovadors per a la descripció de la variació històrica i geogràfica de la llengua catalana.
2. CA16 (Competència) Produir treballs acadèmics, informes i projectes innovadors per a la descripció de la variació històrica i geogràfica de la llengua catalana.

3. CA17 (Competència) Aplicar criteris de codificació de la llengua estàndard oral i escrita a la variació geogràfica i social.
4. KA19 (Coneixement) Reconèixer els diversos tipus de variació (històrica, geogràfica, social, entre d'altres) en la llengua catalana.
5. KA20 (Coneixement) Descriure les diferències entre varietats geogràfiques, socials i històriques del català.
6. KA21 (Coneixement) Identificar elements fonamentals (fonològics, morfològics, sintàctics, semàntics i lèxics) de l'evolució històrica de la llengua catalana.
7. KA22 (Coneixement) Identificar les fonts i els mètodes d'obtenció de dades per a l'estudi de la variació històrica i geogràfica.
8. KA23 (Coneixement) Relacionar la variació geogràfica de la llengua catalana amb la codificació de la llengua estàndard oral i escrita.
9. SA23 (Habilitat) Aplicar mètodes d'anàlisi i comprensió dels fenòmens lingüístics des de les perspectives diacrònica i de variació geogràfica.
10. SA24 (Habilitat) Fer servir les eines i els mètodes adequats per obtenir dades lingüístiques.
11. SA24 (Habilitat) Fer servir les eines i els mètodes adequats per obtenir dades lingüístiques.

Continguts

Bloc 1. Xavier Villalba Nicolás (UAB)

1. Els pronoms febles del català antic

1.1. La tipologia pronominal i la creació dels pronoms febles romànics

1.2. Proclisi i enclisi: factors de variació

1.3. La llei de Tobler-Mussafia i la posició de Wackernagel

Bloc 2. Teresa Cabré Monné (UAB)

2. Variació històrica i dialectal del sistema clític pronominal de 3a persona

2.1 Paradigma dialectal i paradigma estàndard.

2.1.1 Anàlisi de l'estructura morfosintàctica.

2.1.2 Legitimitat històrica, composicionalitat i sincretisme.

2.2 El sistema pronominal en català antic.

2.2.1 Ordre i evolució. Estudis previs

2.2.2 Anàlisi de les dades del CICA

2.2.3 El sistema clític a finals del segle XV

Bloc 3. Francesc Bernat Baltrons (UB)

3.1 Variació i canvi lingüístic

3.1.1 Variants generades dins el mateix sistema lingüístic

3.1.2 Variants influïdes per una llengua dominant

3.2 Factors del canvi lingüístic

3.2.1 Factors interns

3.2.2 Factors externs

3.3 Relacions entre la variació històrica i la geogràfica en català

3.3.1 Dialectes constitutius vs. Dialectes consecutius

3.3.2 Dialectes occidentals vs. Dialectes orientals

3.3.3 Adstrats i dialectes catalans

3.4 Comentari de casos concrets

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Presentacions i discussió a l'aula	40	1,6	KA19, KA20, KA21, KA22, KA23
Tipus: Supervisades			
Treballs i exercicis	50	2	CA16, CA17, SA23, SA24
Tipus: Autònomes			
Estudi i lectura de bibliografia	35	1,4	KA19, KA20, KA21, KA22, KA23

L'assignatura té una part d'activitats dirigides (presentacions i discussió a l'aula), una d'activitats supervisades (exercicis i treballs) i una d'activitats autònomes (estudi i lectura de la bibliografia).

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació a classe	20%	0	0	KA19, KA20, KA21, KA22, KA23
Exercici 1	20%	0	0	CA16, CA17, KA19, KA20, KA23, SA23, SA24
Exercici 2	20%	0	0	CA16, CA17, KA21, KA22, KA23, SA23, SA24
Exposició oral	20%	0	0	CA16, KA21, KA22, KA23, SA23
Memòria escrita	20%	0	0	CA16, CA17, KA19, KA20, KA21, KA22, KA23, SA23, SA24

AVALUACIÓ CONTINUADA

Els exercicis 1 i 2 es corresponen amb els blocs 1 i 2 dels continguts, respectivament. L'exposició oral i la memòria escrita es corresponen amb el bloc 3 dels continguts. L'assistència i la participació a classe s'apliquen a tots els blocs del curs.

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor o professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i la data de revisió de les qualificacions.

AVALUACIÓ ÜNICA:

- Prova de síntesi: 30%
- Exercici: 30%
- Prova oral: 40%

RECUPERACIÓ

Per participar a la recuperació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total (AVALUACIÓ CONTINUADA) o bé lliurar totes les proves previstes (AVALUACIÓ ÜNICA). S'aplicará el mateix sistema de recuperació que per l'avaluació continuada

IRREGULARITATS

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

ÚS D'EINES D'INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL

En aquesta assignatura, no es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) en cap de les seves fases. Qualsevol treball que inclogui fragments generats amb IA serà considerat una falta d'honestetat acadèmica i comporta que l'activitat s'avaluï amb un 0 i no es pugui recuperar, o sancions majors en casos de gravetat.

Bibliografia

Adams, James N. (1994). Wackernagel's law and the position of unstressed personal pronouns in Classical Latin. *Transactions of the Philological Society*, 92(2), 103-178.

<https://doi.org/10.1111/j.1467-968X.1994.tb00430.x>

Aitchison, Jean. (1993). *El cambio en las lenguas: ¿Progreso o decadencia?* Barcelona: Ariel.

Badia i Margarit, Antoni M. (1984). *Gramàtica històrica catalana*. València: 3 i 4.

Batlle, Mar. et alii (2016). *Gramàtica històrica de la llengua catalana*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Batllori, Montserrat, Iglésias, Narcís, & Martins, Ana M. (2005). Sintaxi dels clítics pronominals en català medieval. *Caplletra. Revista Internacional de Filologia*, 137-177.

Bonet, Eulàlia. (2002). Cliticització. In Joan Solà et al. (eds.) *Gramàtica del català contemporani*. Vol. I: 933-989. Barcelona: Empúries.

Cabré, Teresa. (2022). Syncretism and ordering in the evolution of Catalan Pronominal clitic clusters. *Borealis: An International Journal of Hispanic Linguistics*, 11: 173-190. <https://doi.org/10.7557/1.11.1.6428>

Cabré, Teresa; Fábregas, Antonio. (2019). 3rd person clitic combinations across Catalan varieties: Consequences of the nature of the dative clitic. *The Linguistic Review*, 36(2): 151-190. <https://doi.org/10.1515/tlr-2018-2010>

Casado, Celia & Marrero, Victoria. (2009). *Variación y cambio lingüístico*. In: M. V. Escandell (Ed.), *El lenguaje humano*. (pp. 239-75). Madrid: Editorial Universitaria Ramón Areces.

Casanova, Emili. (1989). Aproximació a la gramàtica contrastiva dels dialectes catalans al segle XVIII: la combinació de pronoms de 3a persona. *Actes del VIII Col·loqui Internacional de Llengua i literatura catalanes*. Vol.2: 57-80. Tolosa de Llenguadoc.

Chambers, Jack K., Trudgill, Peter, & Schilling-Estes, Natalie. (Eds). (2001). *The handbook of language variation and change*. Oxford: Blackwell.

Corpus Informatitzat de Català Antic (CICA). (2009). Joan Torruella (dir). <http://www.cica.cat>

Fabra, Pompeu. (1912). *Gramàtica catalana*. Barcelona: L'Avenç.

Fischer, Susann. (2003). Rethinking the Tobler-Mussafia Law. *Diachronica*, 20(2), 259-288. <https://doi.org/10.1075/dia.20.2.03fis>

Institut d'Estudis Catalans. (2016). *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: IEC.

Labov, William. (1996). *Principios del cambio lingüístico*. Volumen 1: Factores internos. Madrid: Gredos.

Labov, William. (2006). *Principios del cambio lingüístico*. Volumen 2: Factores sociales. Madrid: Gredos.

Lüdtke, Hens. (1998). *El cambio lingüístico*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.

Mas, Antoni & Montoya, Brauli (2004). "La sociolingüística de la variació als Països Catalans: estat de la qüestió", *Caplletra* 37, 243-266.

Moll, Francesc de B. (1991 [1952]). *Gramàtica històrica catalana*. València: Universitat de València.

Mussafia, Antonio. (1898). Enclisi o proclisi del pronome personali atono quai oggetto. *Romania*, 27(105), 145-146. <https://doi.org/10.3406/roma.1898.5532>

Pérez Saldanya, Manuel (1998). "Per a una teoria del canvi morfosintàctic". JOCS 1. Disponible a <http://www.uoc.edu/jocs/1/linguistica/linguistica.html>

Ribera, Josep E. (2018). "Déu lo í perdó tot y-l tinga en la sua santa glòria". Al·lomorfa i reanàlisi en el pronom de datiu singular *li* i en el neutre *ho* en català antic. *Anuari de Filologia. Estudis de Lingüística*, 8: 103-135. <https://doi.org/10.1344/AFEL2018.8.5>

Salvi, Gianpaolo. (1993). The Defense and Illustration of the Wackernagel Law Applied to Old Romance Languages: The Position of Clitic Pronominal Forms. *Cadernos de estudos linguisticos*, 24, 111-130.

Todolí, Júlia. (1992). Variants dels pronoms febles de tercera persona al País Valencià: regles fonosintàctiques i morfològiques subjacents. *Zeitschrift für Katalanistik: Revista d'Estudis Catalans*, 5: 137-160.

Torres-Latorre, Aina. (2023). Productivitat i pragmàtica en la sintaxi dels clítics pronominals en català antic. *Anuari de Filologia. Estudis de Lingüística*, 13, 177-199.

Programari

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(TEm) Teoria (màster)	1	Català	primer quadrimestre	tarda